

- Xoş gördük, ay Qurban. Çox is-təyirdim səninlə görüşüm.
- Barat, məni arzulamaqda xeyir ola?
- Eşitdiyimə görə, sən yaxşı ağac calayırsan. Düzümü eşitmişəm?
- Düz eşitmisən. Nədi calanası ağacın var?
- Qapıda körpə bir çəkili var. De-dim ona xar tutdan bir calaq vurasan. Nə vaxt səni gözləyim?
- Barat, sən kimi adamın sözünü yerə salmaq olar? Sabah günorta sə-nin qulluğunda hazıram. Necədi?
- Əla. Sabah günorta səni gözləyirəm, - deyən Barat sağ əli ilə öz boğazına bir çirtmə vurdu. Bu o demək idi ki, stolun üstündə vurmağa bir şey olacaqdı.

* * *

Səsə Barat çölə çıxdı. Qapının ağ-zında Qurbanı görcək "Xoş gəlmisən" deyib içəri dəvət etdi.
- A Qurban, mən səni belə sözünə düz bilməzdim.
- Barat, o baxır adamına. Sənin ki-

tan eləmişəm. Bir şərtlə gedə bilərsən ki, gedib mənim xoruzumun əvəzinə bir xoruz gətirəsən.
- Yaxşı, nə deyirəm. Getmə deyir-sən, getməyərəm. Qurban gülə-gülə əlindəki qayçıni məhəccərin üstünə qoyub ayaqqabılarını çıxardaraq Ba-ratın arxasınca balkonda qoyulmuş stolun arxasına keçdi.
Qarşı tərəfdə əyləşən Barat üzünü mətbəxə tərəf tutaraq çığırıdı:
- Ay arvad, gətir görək nə hazırla-mısan?
Bir azdan stolun üstündə üç litrlik dolu banka arağ, soyuq pivə butulkaları, təzə göy-göyerti, pomidor, xiyar, xüsusən xiyar turşusu və buludda qı-zardılmış xoruzun eti gəl-gəl deyirdi.
- Yemək çək görək, - deyən Barat üç litrlik bankadan arağ süzdü və do-lu rumkanı əlinə götürərək üzünü Qur-bana tutub dedi:
- Qurban, bu rumkalı içirik sənin sağlığına. Əziyyəti çəkmişən. Qismət olsa həmin calağın tutundan arağ çə-kəndə səni də çağıracağam. Barat

avam yerinə qoyursan?
- Allah eləməsin. O nə sözdü deyirsən? Xətrime deyirsən.
- Ə, üzümün qoza calandığını bir-rinci dəfə eşidirəm. Onu nəteri calıyır-san? Barat maraqla soruşdu.
- Qozun budağını deşirəm, sonra üzümün üz qabığını təmizləyib həmin deşikdən keçirirəm. Sonra sarıyıram. Qaynayıb qarışandan sonra bəri tə-rəfdə qalan tənəyi kəsirəm. Calanmış tənək qoz ağacının üstündə qalır. Bir də baxırsan ki, ağacın üstündə həm qoz, həm də üzüm var. Necədi sənin üçün?
- Ə, sən lap Miçurinsən ki.
- Mənim yanımda Miçurin kimdir? Deyən Qurban rumkasını Baratın rumkası ilə toqquşdurub başına çək-di. Rumkanı yerə qoyub xiyar turşu-sundan birini götürüb dişlədi və bir az keçmiş stoldan tutaraq birtəhər özünü tarazlayıb ayağa qalxdı: "Hə əmioğlu, mən yavaş-yavaş gedim" dedi.
Bir-birinə dayaq dura-dura darva-zanın ağzına gəldilər və öpüşüb ayrıl-

Bir azdan Barat ayağa qalxdı və mətbəxə keçdi. Əlində yarımçıq üç lit-rlik bankanı gətirib stolun üstünə qoy-du. Olan-olmazdan stolun üstünü dü-zəldib əyləşdi. Rumkalara arağ süzüb "Götür görək, əmioğlu" dedi.
...keflər durulmağa başlayırdı.
- Qurban bunu da içək sənin cala-dığın tutun sağlığına. Gələn il mənim üçün üzümle qozu calayarsan.
- Oldu, Barat. O nə sözdü. Qurban bir az da şeşələnərək "tutun sağlığı-na" deyib dolu rumkanı başına qaldır-dı.
Darvazadan çıxan Qurban ayağı-ayağına dolaşa-dolaşa yola düzəldi.

* * *

Aradan on-on beş gün keçmişdi. Səsə bir təhər ayağa durub qapıya çı-xan Barat:
- Xoş gəlmisən Qurban. Nə yaxşı gəlmisən?
- Dedim görüm calağın vəziyyəti nə cürdür?
- Lap yaxşı eləmişən. Get calağa bax, gəl içəri, - deyən Barat əli ilə hə-yəti göstərdi Qurbana, özü isə balko-na çıxdı.
Həyəte keçib calağa baxan Qur-ban qayıdıb Baratla qabaq qənşər oturdu.

- Əla bitib. Hələ belə calaq olma-yıb. Nə qədər sürətlə böyüyür? Belə get-sə gələn il arağ çəkmək olar. Qur-ban irişə-irişə dolu rumkanı götürdü.

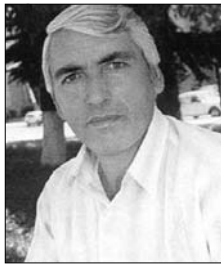
Axşamçağı Qurbanı yola salan Barat "Yolun kənarı ilə get. Maşın zad vurur" - dedi.
- Maşın kordu, görmür məni, - de-yən Qurban səntirliyə-səntirliyə yola düşdü.

Aradan bir həftəyə yaxın bir vaxt keçibdi. Barat balkonda əyləşib üç lit-rlik banka da qarşısında. İki-üç rumka içib, kefinin duru vaxtıydı. Darvaza döyüldü.
Barat ərindiyyindən ayağa duram-dı, oturduğu yerdə çığırıdı:
- Kimsən, gəl içəri!
Məhəccərin yanında dayanmış Qurban irişə-irişə Barata baxdı:
- Ə, nə yaxşı gəlmisən, Qurban?
- Buradan keçirdim, dedim ki, bir baxım görüm calağın vəziyyəti nəteri-dir?

- Lap yaxşı eləmişən. Gəl, otur qalxanda calağa baxarsan. Olarmı? - deyən Barat güldü.
Qurban stolun üstündəki yarımçıq üç litrlik bankanı görcək tez ayaqqabi-larını çıxardaraq Baratın qarşısındakı stulda əyləşdi.
Barat durub içəridən bir rumka gə-tirib Qurbanın qarşısına qoydu və bankanı əlinə götürüb dedi:
- Qurban, bu bankanı görürsənmi?
- Hə, görürəm Barat.
- Qurban gördüyün bu bankanı bo-şaltmalıyıq. Tut arağıdı ha Axıra ki-mi mənimlə vura biləcəksənmi?
- Baş üstə. Orada nə var ki? Elə bil dünyanı Qurbana bağışladılar.
- Onda götür görək! Barat dolu rumkanı götürüb Qurbanın rumkası ilə toqquşdurub başına çəkdi.

Artıq banka boşalmışdı. Barat özünü tarazlayıb ayağa durdu və əlini stola cırparaq dedi:
- Dur Qurban! Dur gedək calağa da bax! Barat Qurbanın qolundan tu-tub yavaş-yavaş calağın yanına apar-dı.
- Ə, bu nə qədər böyüyübdü. Əməlli-başlı kölgə salır ki, - deyən Qurban əyildi ki, calağa yaxından baxsın, özünü saxlaya bilməyib cala-ğın böyürünə uzandı.
Barat əl atıb calağı kökündən çı-xardı və əlinə aldı. Qurban ayağa qaldırıb qoluna girdi, yavaş-yavaş darvazanın ağzına gəldilər.
- Qurban, al bu calağı özünə apar. Bir də əziyyət çəkib calağı yoxlamaq üçün bura gəlmə, - deyən Barat əlin-də tutduğu calağı Qurbana verdi.
Yeni boy atmış calağı sinəsinə sı-xan Qurban yavaş-yavaş yola düzəl-di. Barat isə qapını örtüb evə qayıtdı.

Velosipedlə gedən uşaq yolun kə-narında uzanmış adamı görcək velo-sipedi saxlayıb düşdü və "Qurban da-yı, niyə burada uzanmısan?" soruşsa da sualına bir cavab ala bilmədi.

■ Fazil SƏNAN

22 aprel 2017

WWW.KASPI.AZ

CALAQ

həqiqə

mi adama yalan danışmaq olmaz. Hə göstər görüm çəkili. Qurban ətrafa boylandı.

- Sağ ol, Qurban. Gəl görüm, - de-yən Barat həyətdə qapıya yaxın yerdə əkilmiş çəkili Qurbana göstərdi. Çəki-lin o tərəf, bu tərəfinə baxan Qurban "Əsl calaq vaxtıdır. Nə çox yoğun de-yil, nə də çox nazik" deyib əlindəki yaşıl budağı yerə qoydu.

- Daha nə lazımdı? Barat Qurban-dan soruşdu.

- Heç bir şey. Nə lazımdırsa özümle gətirmişəm. Qurban cibindən calaq üçün lazım olanları çıxartdı qoy-du çəkili yanına.

- Onun üçün sən xətini çox istə-yirəm. Barat Qurbanın kürəyinə vurdu və güldü.

Qurban dizlərini yerə qoyub çəki-lin dibini əli ilə təmizlədi və sonra qayçı ilə çəkili yuxarısını ehməllə kəsib kənara qoydu. Bıçığın ucu ilə çəkili qabığını nazik kəsib araladı. Gətirdiyi yaşıl budağı əlində o tərəf - bu tərəfə fırladıb diqqətlə nəzərdən keçirdi. Bıçaq ilə budağın üstündəki gözlərdən birini ehtiyatla kəsib götür-dü və sonra tumurcuğun altını təmiz-ləyib çətilmiş qabığı yavaşca arala-yıb gövdənin üzərinə qoydu. Sonra isə çəkili aralanmış qabığı ilə tumur-cuğun ətrafını örtüdü. Cuna ilə sarıyıb, çəkili kəsilmiş gövdəsinin üstünə tü-pürçəyi ilə islatdığı palçığı qoydu. Ağac qırıqlarından calanmış çəkili ətrafını və üstünü örtüdü ki, toyuq eş-məsən, uşaq dəyməsən. İşini tamam-layan Qurban ayağa durub dizlərinin torpağını çırpdı. Sonra dəsmalı ilə al-nının və boyun-boğazının tərini silib, səhərdən kənarda durub işin gedişini izləyən Barata tərəf üzünü çöndərüb güldü dedi:

- Hə əmioğlu, bu da sənin çəkili. Buna elə calaq vurmuşam ki, o tutdan kənddə çox az adamda var. Meyvə-ləri həm çox iri, həm şirin, məhsuldar, həm də çox gec sovuşan.

- Çox sağ ol, əmioğlu. Araqların içində ən matahi tut arağıdır. Mən də içən adamam. Həm qapıya kölgə sa-lar, həm də meyvəsini arvad bəkməz bişirər, mən də arağ çəkərəm. Bax bu gördüyün həyətin hamısını tut eliyə-cəm. Tutdan yaxşısı yoxdur. Barat əli ilə tək-tük ağac əkilmiş həyətyanı sa-həsinə göstərdi və evə tərəf yönəldi.

Darvazaya tərəf yönələn Qurban "Sağ ol, əmioğlu. Mən gedim" dedi.

- Nə danışsın. Başın xarab olub, nədi. Hələ indiyə kimi mənim qapıma ayağı deyən adam süfrəmdə bir tikə çörək kəsməmiş, yüz vurmamış gət-məyibdi. Yekə bir xoruzu qanına qəl-

rumkasını Qurbanın rumkası ilə toq-quşdurub başına qaldırdı.

- Allah qoysa, - deyən Qurban Ba-ratın ağzını bürüsdürməsinə baxıb əlindəki rumkanı bir dəfəyə boğazına tulladı. Tez pivə dolu bakalı götürüb başına çəkdi. "Bəh, bəh! Can derma-nıdır" deyən Qurban xiyar turşusun-dan dişlədi.

Üç litrlik bankada arağın səviyyəsi aşağı düşdükcə, butulkalar boşaldıq-ca Baratlə Qurbanın kefləri də duru-lurdu.

- Qurban, neçə gündən sonra ca-lağın alıb-alınmamasını bilmək olar?

- Barat, on-on beş günə gözün ya-nında olan yaşıl yarpağa ehməllə əlinnən toxunan kimi yarpaq saplaq-dan qırılıb düşsə bil ki calaq alıb, yar-paq düşməyib bürümüş olsa, onda calaq alınmayıb.

- Ayrı cür calamaq olmazdı? Barat soruşdu.

- Bilirsən əmioğlu, var yaz calağı, yay calağı, bir də payız calağı. Yaz calağında yarma, qabıqaltı, göz ca-laqları qoymaq olur. Yay, payız calaqlarında isə ən yaxşısı göz calağıdır. Biz indi caladığımız bu calağa yay ca-lağı deyilir.

- Əmioğlu, alma, armud nə bilim başqa ağacları da calıya bilirsənmi? Barat rumkalı yenidən doldurdu.

- Bilirsən əmioğlu, hansı ağacı, hansı ağaca deyirsən calayım. Üzü-mü qoza calayım. Qızılgülü nara, şaf-talını söyüd. Üreyin nəyi istəyir onu ona calayım.

- Əmioğlu sən yavaş-yavaş məni

dılar. Qurban səntirliyə-səntirliyə yolu əlinə aldı. Barat isə birtəhər evə dön-dü.

* * *

Aradan iyirmi günə yaxın bir vaxt keçmişdi. Barat aradabir yadına dü-şəndən-düşənə calağa baxsa da, bir şey hiss etmirdi. Axşama yaxın dar-vazanın döyülməyinə qapıya çıxan Barat qapı ağzında Qurbanı gördü və salamaşıb görüşdü.

- Nə yaxşı, a Qurban?
- Heç, elə burdan keçirdim dedim baxım görüm calaq alıb, ya yox.

- Yaxşı eləmişən. Gəl içəri görək. Barat Qurbanla birlikdə içəri keçdilər və calağın yanına gətdilər. Qurban calağın ətrafına qoyulmuş cır-cırpını təmizlədi. Boy atmış yaşıl zoğa baxa-rağ "Maşallah, nə qədər boy atıbdı" - dedi Qurban.

- Bir-iki dəfə baxmışam. Amma bir şey görmədim. Barat sevincini bildir-di.

Qurban tez quru bir ağac budağı tapıb içini yondu və calağın böyürünə basdırdı.

- Bunu neynirsən?

- Bu təzə zoğu basdırdığım quru budağa bağlayacağam ki, külək əsəndə qırılmasın. Qurban bir-iki yerdən boy atmış yeni zoğu basdırdığı ağaca bağladı. Yaxşı boy atır. Qurban əlini yanına silib qapıya doğru yönəldi.

- Hara gedirsən. Bəri gəl görək. Barat Qurbanın qolundan tutub əlüz-yuyanın yanına çəkdi. Hər ikisi əlləri-ni uyub balkonda qoyulmuş stolun arxasına keçdilər.